

”Vaikuttajatyypin koetaan usein hankalaksi”

Mira Arffman, 25v, on toiminut Suomen opettajaksi opiskelevien liiton (SOOL) puheenjohtajana kesäkuusta 2006 lähtien. Samana keväänä hän valmistui luokanopettajaksi Kajaanin opettajankoulutusyksiköstä. Erityisopettajaopinnot Joensuun yliopistossa toimielias Mira aloitti syksyllä 2005 luokanopettajan opintojen ollessa vielä kesken. Jo opiskeluaikana hän oli mukana ainejärjestötyössä sekä Soolin hallituksessa. Opintojensa ohella Mira teki sekä luokanopettajan ja erityisopettajan sijaisuuksia ja valmistui silti melkein määrääjässä eli 5 vuodessa. Myös kesät kuluivat opintojen parissa. Mira Arffmanin tapasi Helsingin normaalilyseossa Raila Pirinen.

Millainen on tyypillinen opettajaksi opiskeleva?

Mä väitän, että opettajaksi opiskelevat ovat sellaisia aktiivisia tyyppisiä. Aika monella on selkeä käsitys siitä, että yliopistosta myös valmistutaan. Kaikkein vähiten tutkinnonroikuttajia löytyy opettajaksi opiskelevien keskuudesta. Opettajankoulutuslaitokset ovat aika jäykkiä mahdollistamaan sen, että oltaisiin sijaisena yhtäaikaa mikä on hyvinkin ymmärrettävää. Kun on paljon läsnäolopakollisia opintoja, niin työnteko on vaikeaa. Mulla kävi hirveän hyvä tuuri, että mulla oli sellaista opetushenkilöstöä, että ne ymmärsi ja jousti. Mähän opiskelin kaikki kesät siinä välissä. Tein kaikki kirjalliset työt kesän aikana. Pystyin sitten vaihtelevaan ryhmiä, joka mahdollisti työssä käymisen opintojen ohella.

Miten jaksot opiskella ilman kesälomaa?

Välillä kesä meni vähän lomaillessakin. Sieltä otettiin muutama viikko, jolloin ei tehty juuri mitään. Sen verran kuitenkin että opiskelutuet sai nostettua. Kun opinnoista oli koko ajan hyötyä töihin, niin oli motivaatiota oppia lisää.

Miten opiskelu mahdollistaa ja kannustaa yhteiskunnalliseen osallistumiseen? Sanoit, että opettajankoulutuslaitokset ovat jäykkiä...

Sillä lailla jäykkiä, että vaaditaan läsnäolopakkoa eikä mielellään anneta olla pois tunneilta. Kyllä mun mielestä ainakin Kajaanissa osallistumiseen kannustettiin. Mä lähdin mukaan ainejärjestötyöhön toisena opiskeluvuotena. Kyllä meitä kuunneltiin hyvin ja me oltiin myös pakollisilta oppitunneilta ainejärjestö- tai muun vastaavan työn takia pois.

Millä muulla tavalla kannustettiin osallistumaan?

Tuotiin esille erilaisia tapahtumia ja tilaisuuksia, minne opiskelijat voivat mennä ja missä opiskelijat pystyvät vaikuttamaan. Meille järjestettiin erilaisia mahdollisuuksia, jossa me pystyttiin laitoksen henkilökunnan kanssa keskustelemaan ajankohtaisia asioita.

Opetusharjoittelun kehittämistä oli säännöllisesti keskustelutilaisuuksia. Tällä hetkellä Kajaanissa on pinnassa varhaiskasvatuksen siirtyminen Ouluun. Opiskelijoille ja laitoksen henkilökunnalle järjestettiin yhteinen tilaisuus, jossa ainejärjestöaktivistit ja henkilökunta keskustelivat siitä, miten asiassa edetään. Yhteistyössä aloitettiin adressin kerääminen säilyttämisen puolesta.

Onko pienessä yksikö henkilökunnan ja opiskelijoiden välinen yhteistyö juohevampaa kuin isoissa yksiköissä?

Joensuussakin on vastaavia kokemuksia. Kun menee laitoksen henkilökunnan tai johtajan ovelle, ei koskaan käännytetä takaisin. Aina on tervetullut ja aina löytyy aikaa keskustella asioista.

Miten opettajankoulutuksessa kannustetaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen ja vaikuttamiseen?

Henkilöstön puolesta ei kannusteta sellaiseen, vaan se tulee enemmänkin järjestöjen kautta. Esimerkiksi ylioppilaskunta järjestää erilaisia mahdollisuuksia osallistua erilaisiin tapahtumiin, kuten ympäristökerhoon tai puoluepoliittiseen toimintaan.

Mulla itselläni on aika vähän kokemusta muusta kuin opintoihin liittyvästä vaikuttamisesta. Joensuussa mä kerkesin olla mukana myös ylioppilaskunnan toiminnassa. Kyllä vähän nihkeämpää on suhtautuminen muuhun kuin omiin opintoihin liittyvään vaikuttamiseen.

Mistä arvelet sen johtuvan?

Ehkä ei löydetä sitä yhteyttä, miten yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja osallistuminen liittyvät opettajaksi opiskelevien opintoihin. Esimerkiksi jos on puoluepolitiikassa mukana, ei löydetä sitä suoraa linkkiä, miten tällainen toiminta liittyy opintoihin. Kaikki aktiivisuus on kyllä niin kuin ylimääräistä plussaa, mutta ei silloin jos sä oot niiden takia pois oppitunneilta.

Näetkö sinä omien opintojen ja vaikuttamisen välillä yhteyttä?

Totta kai. Sool tekee yhteistyötä kaikkien opiskelijajärjestöjen kanssa, myös puoluepoliittisten järjestöjen kanssa. Sool haluaa pysyä sitoutumattomana ja yhteistyötä tehdään kaikkien kanssa. Kyllä koulutuksen pitää antaa eväät myös vaikuttamiseen, esimerkiksi lobbauksen perusteet pitäisi sisällyttää opintoihin. Yleensä perusvaikuttamisen keinot jäävät aika vähälle, ei niitä koulutuksessa anneta. Se jää aika pitkälle sen varaan mitä ympärillä olevat järjestöt järjestää. Toki vapaavalintaisesti voi ottaa joitakin kursseja, mitä hyväksi luetaan yliopiston puolellakin. Pakolliseen tutkintoon ei vaikuttamiseen liittyviä kursseja kuulu.

Mitä mieltä olet kansalaisvaikuttamisen kasvatuksen ohjelmasta? Sen mukaan opettajakoulutuksen tulisi antaa eväät vaikuttamiseen.

Opettaja nähdään tänä päivänä yhteiskunnallisena vaikuttajana. Opettajat ovat yksi suurimmista ammattiryhmistä, jotka pystyvät vaikuttamaan lapsien ja ammattinsa kautta. Kyllä vaikuttamisen pitäisi näkyä selvemmin opettajankoulutuksessa. Mun mielestä suurin kiitos kuuluu normaalikoulujen opettajille, sillä he ovat mahdollistaneet vaikuttamiskeinojen soveltamisen opetusharjoittelussa. Opiskelijat saavat eväitä opetusharjoittelusta enemmän kuin niistä opintokokonaisuuksista mitä opiskellaan laitoksen puolella. Kyllähän erilaisia kokeiluja ympäri Suomen tämän asiankin

(kansalaisvaikuttamiseen kasvatuksen) tiimoilta on, mutta selkeitä kansalaisvaikuttamisen tai kansalaiskasvatuksen sisältökokonaisuuksia opintoihin ei ole saatu.

Millä tavalla opettaja on suuri yhteiskunnallinen vaikuttaja?

Tiivis yhteistyö vanhempien kanssa laajentaa vaikuttamisen kenttää. Urheiluseura- ja vapaaehtoistoiminnassa on älyttömän paljon opettajataustaisia henkilöitä. Opettajat on luonnostaankin sellaisia aktiivisia tyyppejä, että ne lähtevät mukaan monenlaiseen toimintaan. Opettajat voivat vaikuttaa myös harrastustoiminnan kautta. Opettajan työ on niin monipuolinen ja -ulotteinen, että sen kautta pääsee mukaan hyvin monenlaiseen toimintaan.

Miten norssien opettajat ohjauksessa rohkaisivat kansalaisvaikuttamisen keinojen esille ottamisen?

Sain aika lailla erityisoikeuksia omien luottamustehtävien vuoksi. Keskusteltiin oppilaiden kanssa järjestötoiminnasta. Kannustin oppilaitakin lähtemään mukaan järjestötyöhön. Kyllä ne kiinnostuivat vaikuttamisesta.

Mitä muita kansalaisvaikuttamiseen kasvatuksen teemoja opetusharjoittelussa voi ottaa esille?

Esimerkiksi keskustellaan tulossa olevista eduskunta- tai presidentinvaaleista. Alakoulunkin oppilailla vaalit tulevat arjessa esille vanhempien kautta. Voidaan keskustella siitä, mitä mieltä he ovat, millaisia käsityksiä he ovat saaneet kotoa, millaisen presidentin he haluaisivat jne. Omassa harjoittelussani lapset saivat itse kertoa, millaisia ominaisuuksia he presidentiltä halusivat. Voidaan myös kirjoittaa aine siitä, millaisia päättäjiä he haluavat.

Miten oppilaita rohkaistaan viemään eteenpäin omia ajatuksia?

Esimerkiksi kirjoittamalla lehtiin. Minusta on hirveän mukava lukea sellaisia juttuja, joita jotkut luokat ovat kirjoittaneet yhdessä opettajan kanssa. Luokanopettaja-lehdessä oli Toijalalaisesta koulusta kansalaisvaikuttamiseen liittyvä juttu. Halonenhan on kertonut saaneensa pieniltä tytöiltä paljon kirjeitä. Miksei koululuokka voisi kirjoittaa presidentille tai jollekin muulle päättäjälle?

Millaisena näet on tulevaisuutesi? Opettaja- vai järjestövaikuttajana? Poliitikkona?

Tämä on se kaikkein vaikein kysymys. Jos minulta olisi kysytty kaksi vuotta sitten, olisin vastannut varmasti että opettajana. Mä koen olevani opettajana ihan oikealla alalla, kokemus on tullut sijaisuuksista. Mutta opettajatyön rinnalla tulen ihan varmasti tekemään muutakin. Poliitikasta en osaa sanoa. Sen suhteen vedän matalaa profiilia. Vierastin puoluepolitiikkaa myös ylioppilaskunnan toiminnassa.

Mikä sinua puoluepolitiikassa vierastaa?

Opiskelijoiden keskuudessa huomaa, että moni hakee vielä poliittista suuntautuneisuutta. Välillä tuntuu, että turhien asioiden takia riidellään. Ei vielä hoksata, että asiat riitele. Välillä tulee niin uskomattomia yhteenottoja puoluepoliittisten kantojen vuoksi. Joskus vaikuttaakin siltä, että tärkeintä on puolustaa

emopuolueen kantaa. Sitoutumattomana voin olla tekemisissä eri puolueiden kanssa eikä tarvitse miettiä kenen alueella pyörii, loukkaako omia tai muuta vastaavaa.

Oletko sitä mieltä, että jos liian nuorena liittyy johonkin puolueeseen, se tavallaan kahlitsee omia ajatuksia?

Kyllä. Monesti liitytään johonkin puolueeseen koska kaveritkin ovat siellä. Siinä voi käydä niin, että muutamien vuosien päästä selkiää, etteivät nämä arvot olekaan sellaisia, joita itse pitää tärkeänä. Esimerkiksi ylioppilaskunnassa vaihdetaan puoluetta tai hankitaan jäsenkirjat useammasta puolueesta.

Onko sitoutumattomana vaikeampi edetä uralla?

Ainakin jos puoluepolitiikkaan haluaa mukaan. Toisaalta kun on laajentanut reviiriä moneen suuntaan, niin ovet ovat auki moneen suuntaan. Hyvä esimerkki on Joensuusta mikä itse asiassa naurattaa. Siellä monilta puolueilta tuli soittoja ja tarjottiin kansanedustajaehdokkuutta, sen jälkeen kun minusta oli ollut juttu paikallisessa sanomalehdessä. Jos mä olisin näkyvästi esimerkiksi keskustapuolueen järjestöissä mukana, minua tuskin olisi pyydetty muihin puolueisiin. Sitoutumattomana ovet ovat auki joka suuntaan.

Eikö tällainen kosiskelu imartele?

Kyllä minä mielsin enemmän sen niin, että nuoria naisia tarvitaan politiikkaan. Ja varsinkin sillä alueella (Pohjois-Karjalassa) ei ole ehdolla nuoria naisia. Se ehkä oli enemmän sellaista, että tarvitaan ääniä opiskelijakentältä. Tällä kokemuksella mua ehkä tarvittiin pikemminkin haravoimaan puolueelle ääniä. Kieltäydyin ehdokkuudesta myös, koska en ole vielä löytänyt poliittista kotia, vaikka tiedänkin mihin suuntaan olen kallellaan. Tykkään vaikuttaa tällä keinolla, mitä nyt teen.

Vaatii aikamoista rohkeutta ja itseluottamusta, että kieltäytyy tarjotusta kansanedustajaehdokkuudesta.

Vaikka kysyttiin, eihän se välttämättä olisi vielä tarkoittanut sitä, että muut olisivat ehdokkuutta hyväksyneet. Pienellä paikkakunnalla on helpompi päästää ainakin ehdolle ehdokkaaksi ja saada näkyvyyttä sitä kautta.

Et kuitenkaan vierasta puoluepolitiikkaa?

En missään nimessä. Seuraan politiikkaa ihan älyttömän paljon ja pidän itseni ajan tasalla. Kun oma puoluepoliittinen näkemys on vielä hakusessa, niin senkin takia pitää imeä kaikki mahdollinen mikä löytyy.

Miten opiskelijan ja lukiolaisen vaikuttamisen mahdollisuudet eroavat?

Tämä on varmaan asia mikä on mennyt vuosia myötä hirveästi eteenpäin. Silloin kun itse olin lukiossa, oppilaskuntatoimintaa vasta aloitettiin. Ei oltu kuultukaan Suomen lukiolaisten liitosta tai muusta vastaavasta. Kyllä mun mielestä lukiolaisilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa. Niitä otetaan oikeasti omilla paikkakunnilla kaikkiin työryhmiin mukaan ja valtakunnallisesti lukiolaisten liiton toiminta on näkyvää. Sool tekee lukiolaisten liiton kanssa yhteistyötä ja me (Sool) ollaan oltu yhtä aikaa Eduskunnassa kuultavana.

Onko niin, että ainoastaan järjestöjen kautta tulee kuulluksi?

Ei se ainut keino ole, mutta se on toisaalta tosi asia. On helpompi vaikuttaa kun on useampi ääni takana. Jos mä yksittäisenä opiskelijan otan yhteyttä johonkin kansanedustajaan kysyäkseni, voinko tulla kertomaan näkemyksistäni opettajankoulutuksesta, niin tuskin noteerataan. Sen sijaan jos lähestyn SOOLin edustajana ja kysyn, voinko tulla kertomaan sivistysvaliokuntaan SOOLin koulutuspoliittisesta ohjelmasta, niin se saa paremman kaikupohjan.

Miten opettajaksi opiskelevat itse arvostavat Soolia?

Mun käsitys on, että arvostavat Soolia ja sen toimintaa. Meidän tilaisuudet ja kurssit ovat aina ihan täysii. Meillä on tällä hetkellä 6500 jäsentä ja jäsenmäärä kasvaa 7%:n vuosivauhdilla.

Miten nuoresta tulee vaikuttaja? Onko se kodin perintöä.

Mun mielestä se ei mene ihan siten, ympäristö vaikuttaa äärettömän paljon. Mua on kotona kannustettu ja tuettu. Omat vanhempani itse eivät ole olleet vaikuttajia. Opettajilla, järjestö- ja harrastustoiminnalla on suuri merkitys.

Miten ns. broileripoliitikot (= eivät omaa muuta työkokemusta) ja elämän kokemusta omaavat poliitikot?

Jos suoraan lukiosta suorittaa yliopistossa putkitutkinnon, menee eduskuntaan, puoluevalinta on tehty lukioaikana eikä muuta elämäkokemusta ole, niin perspektiivi on aika suppea. Kansanedustajan työ vaatii monipuolista kokemusta, jotta pystyy ajamaan asioita laaja-alaisesti.

Päättäjät eivät katso hyvällä silmällä välivuoden viettäjiä eivätkä opinon pitkittäjiä. Missä välissä nuori ehtii hankkimaan työkokemusta?

Mutta opiskelijat eivät ajattele samalla tavalla. Me Soolissa painotetaan, että työkokemus tulisi ottaa huomioon kun valitaan opiskelijoita opettajankoulutukseen. Lukion jälkeen voi olla jopa hyvä, että pitää järkevän välivuoden ja kartuttaa kokemusta ja näkemystä.

Toisaalta talouden kannalta tietysti olisi järkevää, että kaikki menisivät mahdollisimman nopeasti töihin. Toisaalta elämän kokemusta ei voi mitata taloudellisten mittarien mukaan. Suoritetut tutkinnot tuovat yliopistoille rahaa. Helpoimpia ovatkin sellaiset opiskelijat jotka suorittavat opintoja annetun lukujärjestyksen mukaan.

Onko vaikuttajajihminen hankala?

On. Sen olen itsekin kokenut. Yleensä meidät mielletään tutkinnon roikuttajiksi ja hankaliksi, koska meidän takia pitää tehdä erityisjärjestelyjä. Me olemme akavalaisen opiskelijajärjestön kautta yrittäneet vaikuttaa siihen suuntaan, että työkokemuksen hankkiminen opiskelun aikana pitäisi tehdä mahdolliseksi. Opintotukijärjestelmän pitäisi se mahdollistaa.